

NEDJELJNI I BLAGDANSKI MISAL — godina ABC

*Izdanje Kršćanske sadašnjosti
Zagreb, 1976.*

U usporedbi s dosadašnjim izdanjima misnih knjiga za puk koje je objelodanila Kršćanska sadašnjost (Misna knjiga za narod: godina A, Zagreb, 1972; godina B i C, Zagreb, 1973) može se reći da je Nedjeljni i blagdanski misal s obzirom na bogati sadržaj (misni tekstovi, sakramenti i blagoslovine, molitve — pobožnosti — obrasci vjere, pjesme) i opremu (dvobojni tisak, biblijski papir itd.) kruna dosadašnjih ostvarenja s područja liturgijskih knjiga namijenjenih puku kod nas, »univerzalni molitvenik suvremenog kršćanina« (kako smo to mogli pročitati u Glasu koncila, br. 11, 1976, 16).

Ovaj liturgijski priručnik (već je gore spomenuto) donosi izbor pučkih pjesama. »Pjesme koje se mogu pjevati prije mise, za mise i poslije nje, donesene su na kraju ove knjige (Tehničke upute Nedjeljnog i blagdanskog misala, 7). U tehničkim uputama je donesena i odredba naših biskupa (Biskupska konferencija u Đakovu, 1969) o upotrebi pučkih popijevaka u misi. Ta je odredba (treba i to napomenuti) u hrvatskom izdanju Rimskog misala (RED MISE, Zagreb, 1969, 2). Ona glasi: »U adventu, korizmi i na blagdane smiju se umjesto liturgijskog teksta Ulazne, Prikazne i Pričesne pjesme, pjevati hrvatske pučke pjesme pod dva uvjeta: a) pjesme moraju biti uzete iz Hrvatskog kantuala, izdanog u Zagrebu 1934; b) sadržaj pjesama mora odgovarati, po smislu, misteriju blagdana ili crkvenog vremena.«

Sigurno nijedan izbor pjesama namijenjen liturgijskom pjevanju na hrvatskom jezičnom području (osim Kantuala) nije imao do sada toliku (bilo izravnu, bilo neizravnu) preporuku sa strane crkvenih vlasti u našoj Crkvi. Ovo je i prva liturgijska knjiga za puk koja donosi odredbu biskupa o pjevanju na misi i izbor pjesama za bogoslužje mise. Zato ovaj osvrt želi upozoriti na ispravnost izbora pjesama u odnosu na odredbu naših biskupa i prikladnost samog izbora, osobito u odnosu na one kojima je namijenjen Nedjeljni i blagdanski misal.

Na prvi pogled je očito da se mnoge pjesme koje donosi Nedjeljni i blagdanski misal ne nalaze u Hrvatskom crkvenom kantualu. Kad se usporedi jedan i drugi izbor pjesama dobiva se sljedeća slika: od približno 130 popijevaka namijenjenih pučkom pjevanju u Kantualu (ovdje nisu pribrojani uglazbljeni tekstovi liturgijski Nedjeljni i blagdanski misal ih donosi oko 50. Iz Kantuala je, dakle, uzeta samo jedna trećina popijevaka i među njih je uvršteno još oko 30 drugih pjesama u izbor Nedjeljnog i blagdanskog misala.

Uvrštene pjesme nisu nove: neke su od njih davno uvezene (bile su vrlo dobro poznate i priređivačima Hrvatskog crkvenog kantuala), neke su nedavno uvezene (stare duhovne pjesme američkih Crnaca i nekoliko novijih duhovnih pjesama iz zapadne Europe). One prve su već pred pola stoljeća bile neprikladne kao liturgijski program u na-

šem narodu, ove druge nisu niti nastale za liturgiju, a pogotovo nisu nastale za obnovljeno bogoslužje na hrvatskom jeziku. Jedne i druge su »pokupljene s brda — s dola iz svakog naroda, prekrojene za našu 'domaću' upotrebu.«¹

Priređivače izbora pjesama u Nedjeljnom i blagdanskome misalu očito nije vodila odredba biskupa (točnije Biskupske konferencije). Izbor pjesama niti poštuje odredbu biskupa (ma da ju citira), niti propise o liturgijskoj glazbi II. vatikanskog sabora (Konstitucija »Sacrosanctum Concilium«, II, 39, 40; VI), niti kulturu puka kojemu nudi misal (navedena Konstitucija, VI, 119), niti neophodno potrebite normativ — u razinu za priručnike ovakve vrste (jer dok u svim ostalim dijelovima misala nalazimo točno prevedene, strogo propisane ili pomno odabrane tekstove, u izboru namijenjenom pjevanju puka izbor »s brda — s dola«).

Nameće se, stoga, pitanje zašto je tiskana odredba naših biskupa u Nedjeljni i blagdanski misal. Sve da i nije zlonamjerna nameće se zaključak, da je nekome stalo do toga da ovakav izbor pjesama potkrijepi odredbom naših biskupa, računajući s time da sve manji broj ljudi poznaje repertoar Hrvatskog crkvenog kantuala. Kako bilo da bilo, Nedjeljni i blagdanski misal je tiskan uz odobrenje crkvenih oblasti, izbor pjesama je potkrijepljen (makar i neizravno) odredbom Biskupske konferencije, te stoga (barem za one nedovoljno upućene) postaje službeno odobren za hrvatsko jezično područje.

U nastojanju da se ne ponavljaju ranije učinjene pogreške (izbor pjesama u Nedjeljnom i blagdanskome misalu gotovo je jednak onom u prethodnim izdanjima Misnih knjiga za narod), neki su od uredništva Sv. Cecilije usmeno upozorili izdavača na ovo pitanje. Usmeno je obećano da će izbor pjesama biti izmijenjen, a dotadašnji postupak je obrazložen na način isprike: da je raspored pjesama napravljen na brzinu. Dočekali smo Nedjeljni i blagdanski misal, na žalost i ranije načinjenu pogrešku: još je jedanput potvrđen i puku u ovako svečanom izdavačkom djelu predan na uporabu »na brzinu napravljen« izbor pjesama.

Pa i nije točno isticati da se ponavljaju iste pogreške u hrvatskom liturgijsko — glazbenom životu. Što dalje teče vrijeme naše liturgijske obnove, čini se da je stanje gore. Nekada je A. Vidaković na njemu vlastiti duhoviti način opisao ondašnju krivu liturgijskog glazbenu praksu riječima koje u ovo vrijeme liturgijske obnove možemo doslovno primijeniti, na žalost, ne samo na krivu liturgijskog glazbenu praksu nego i na tisak, dapače i na Nedjeljni i blagdanski misal: za nešto manje od polovice pjesama koje donosi treba reći da su »zahvaljujući našem neznanju, našoj lakoj povodljivosti, osjećaju manje vrijednosti i sumnji u same sebe dospjele k nama i ognijezdile se kao kukavičja jaja.«²

¹ i ² A. Vidaković: *O hrvatskoj pučkoj popijevci, Zajednička žrtva I, Makarska, 1963, 137.*